8.Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3809 – XII. Відомості Верховної Ради України. 1994; (14): 80. Редакція від 03.07.2018 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12.

9.Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 №3166-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011; (38): 385. Редакція від 28.08.2018 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17.

10. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. №5026-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013; (1): 1. Редакція від 22.07.2018 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17.

11. Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань: Закон України від 03 листопада 2015 р. №743-VII. Відомості Верховної Ради. 2015; (51): 472. Редакція від 03.11.2015 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/743-19.

12. Рєпкіна Ю. М. Адміністративно-правові основи регулювання фізичної культури і спорту: автореф. дис. …канд. юрид. наук: 12.00.07. – Київ, 2010. – 19 с.

13. Шкребтій Ю. М. Правовое и нормативно-методическое обеспечение олимпийской подготовки // Наука в олимпийском спорте. – 2005, №1. – С. 135 – 139.

References

1.Driukov O. (2015). Legislative and regulatory framework for development and functioning of sports schools in Ukraine // Moloda sportyvna nauka Ukrainy. – Iss. 19, Vol. 4. – P. 21-25.

2.Zhurba M. A. (2017). Public management in physical culture and sport: dissertation of Ph. D. in Law: 12.00.07. – Odessa. – 230 p.

3.Zaichenko L. I. (2015). Sports club in the system of economic and legal relations: dissertation of Ph. D. in Law: 12.00.07. – Kharkiv – 195 p.

4.Korzh V. P., Dutchak M. V., Artemiev O. K., Karlenko V. P., Driukov V. O., et al. (2006). Legal and regulatory and organizational and management support of physical culture and sport development in Ukraine // Aktualni problemy fizychnoi kultury i sportu. – N 10. – P. 4 – 12.

5.Kostenko M. P., Karlenko V. P., Domashenko A. V., Imas I. V., Vlaskov A. A., Dutchak M. V. (2003). Legislative and regulatory support of elite sport development in Ukraine // Aktualni problemy fizychnoi kultury i sportu. – N 1. – P. 12 – 19.

6.Michuda I. P. (2004). Regulatory support of the Olympic preparation in Ukraine: issues and ways of improvement // Aktualni problemy fizychnoi kultury i sportu. – N 1. P. 10 – 16.

7.Morhunov O. A. (2013). Administrative and sports law as a sub-branch of administrative law of Ukraine: author's abstract for Ph. D. in Law: 12.00.07. – Zaporizhzhia, – 18 p.

8.On physical culture and sport: Law of Ukraine of December 24, 1993 № 3809 – XII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1994; (14): 80. Redaktsiia vid 03.07.2018 p. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12.

9.On central authorities of the executive powers: Law of Ukraine of March 17, 2011 №3166-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2011; (38): 385. Redaktsiia vid 28.08.2018 p. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17.

10. On public unions: Law of Ukraine of March 22, 2012 №5026-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2013; (1): 1. Redaktsiia vid 22.07.2018 p. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17.

11. On preventing the influence of corruption offenses on the results of official sports competitions: Law of Ukraine of November 03, 2015 №743-VII. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 2015; (51): 472. Redaktsiia vid 03.11.2015 p. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/743-19.

12. Repkina I. M. (2010). Administrative law bases for physical culture and sport regulation: author's abstract for Ph. D. in Law: 12.00.07. – Kyiv – 19 p.

13. Shkrebtiy Y. M. (2005). Legal and regulatory and procedural support of the Olympic preparation // Nauka v olimpiyskom sporte. – N 1. – P. 135 – 139.

УДК: 37.011:008/009

Дутчак Ю.В.,
кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту
Хмельницького національного університету, м. Хмельницький

СТРУКТУРА ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Якість професійної підготовки майбутніх магістрів фізичної культури визначається складністю, багатогранністю та змістовністю. Вона розглядається: з філософських позицій – як сутнісна визначеність професійної підготовки, завдяки якій вона вирізняється серед інших видів професійної діяльності і може розглядатися як цілісний об'єкт; є інтегративною властивістю та має складну ієрархічну структуру, що складається з якості умов, якості процесів та якості результатів професійної підготовки; є динамічним утворенням і має властивість різного індивідуального сприйняття; з позицій економічного й управлінського підходів характеризується двобічністю: з одного боку, це відповідність нормам, стандартам; з іншого – очікуванням усіх зацікавлених сторін (студентів, керівників, колег, працедавців, соціуму, держави). У структурній схемі якості професійної підготовки майбутніх магістрів виокремлено три компонента: якість освітнього процесу; якість педагогічних систем та умов; якість результатів.

***Ключові слова**: якість, якість професійної освіти, якість освітнього процесу, якість педагогічних систем, якість результату.*

Дутчак Ю.В. Структура качества профессиональной подготовки будущих магистров физической культуры. *Качество профессиональной подготовки будущих магистров физической культуры определяется сложностью, многогранностью и содержательностью.*

Она рассматривается: с философских позиций – как эксклюзивность профессиональной подготовки, благодаря которой она отличается от других видов профессиональной деятельности и может рассматриваться как целостный объект; является интегративной свойством и имеет сложную иерархическую структуру, состоящую из качества условий, качества процессов и качества результатов профессиональной подготовки; является динамичным образованием и имеет свойство всех индивидуального восприятия; с позиций экономического и управленческого подходов характеризуется двусторонность: с одной стороны, это соответствие нормам, стандартам; с другой – ожиданиями всех заинтересованных сторон (студентов, руководителей, коллег, работодателей, социума, государства).

В структурной схеме качества профессиональной подготовки будущих магистров выделено три компонента: качество образовательного процесса; качество педагогических систем и условий; качество результатов.

Ключевые слова: *качество, качество профессиональной подготовки, качество образовательного процесса, качество педагогических систем, качество результата.*

Dutchak Y.V. Structure of quality of professional training of future masters of physical culture.

Quality of professional training of future masters of physical culture is defined with complexity, versatility, and content richness. Improvement of quality of specialists training is stipulated by tackling a number of tasks aimed at development of personality with acute moral needs and motives, preparation of a person for life in modern changing world full of contradictions. Tackling of these tasks stipulates modernization of the system of specialists training with regard to Bologna process, modernization of higher educational establishments that must support intellectual, and moral and spiritual development of a student.

It is analyzed in terms of philosophy (as essential definiteness of professional training, due to which it is analyzed among other kinds of professional activity and can be analyzed as a single object; it has an integrated feature and complex hierarchical structure that consists of quality of conditions, quality of processes, and quality of results of professional training; it is a dynamic unit and has features of various individual perception); in terms of economic and management approaches it is characterized with dubious nature (on one hand, it is a correspondence to norms, standards, on the other hand – to expectancy of all parties interested (students, academic advisors, colleagues, employers, society, state)).

Quality of professional training includes three important aspects: constructive quality that corresponds to its content primary and organizational capabilities; exploitation quality that corresponds to the level of realization of educational process; functional quality that corresponds to the degree of achieving final aim of professional training of specialists.

Three components have been pointed out in the structural scheme of quality of professional training of future masters: quality of educational process, quality of pedagogical systems and conditions, quality of results.

Key words*: quality, quality of professional education, quality of educational process, quality of pedagogical systems, quality of results.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах реформування освіти особливу актуальність має питання забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців. У Національній доктрині розвитку освіти наголошується, що одним з пріоритетних напрямів державної політики щодо розвитку освіти є постійне підвищення якості освіти. Якість освіти є національним пріоритетом і передумовою національної безпеки держави, додержання міжнародних норм і вимог законодавства України щодо реалізації права громадян на освіту. На забезпечення якості освіти спрямовуються матеріальні, фінансові, кадрові та наукові ресурси суспільства і держави. Висока якість освіти передбачає взаємозв'язок освіти і науки, педагогічної теорії та практики. Якість освіти визначається на основі державних стандартів освіти та оцінки громадськістю освітніх послуг.

Питання підвищення якості підготовки фахівців обумовлюються вирішенням цілого комплексу завдань спрямованих на розвиток особистості з високими моральними потребами та мотивами, підготовки особистості до життя у мінливому та суперечному сучасному світі. Вирішенням цих завдань зумовлюється оновлення системи підготовки фахівців у відповідності до Болонського процесу, модернізація вищих педагогічних навчальних закладів, що повинні забезпечити інтелектуальний і духовно-моральний розвиток особистості студента.

Парадигма освіти XXI століття спрямована на вдосконалення фахової підготовки в поєднанні з особистісним розвитком кожного студента. Гуманістичний підхід до професійної підготовки передбачає, що студент – це активний суб'єкт своєї діяльності, який реалізує свій творчий потенціал у ході предметного навчання та особистої діяльності на практиці під час комплексного процесу оволодіння професіоналізмом.

Аналіз літературних джерел засвідчує, що проблемою підвищення рівня якості освіти у закладах вищої освіти займалось чимало науковців. Дана проблематика знайшла своє відображення у працях вітчизняних (В. О. Зайчук [1], В. Я. Кардаш [2], І. П. Кінаш [3] та ін.) і зарубіжних (S. Dubovicki [5], L. Harvey [6], C. Jain [7] та ін.) науковців.

Науковцями вивчались пошуки оптимальних форм, методів і засобів навчання у закладах вищої освіти, змістовне наповнення дисциплін, побудова процесу професійної підготовки, створення умов для максимально повного опанування особистістю матеріальної культури й духовних цінностей, розкриття потенціалу студентів, спрямування їхньої самореалізації. Проте питання щодо визначення шляхів підвищення рівня якості професійної підготовки фахівців й вироблення системного підходу до розв'язання цієї проблеми досі дискусійне.

Мета статті – уточнити сутність та структуру якості професійної підготовки майбутніх магістрів фізичної культури, що допоможе визначити можливі шляхи її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах динамічного розвитку суспільства, глобальної взаємозалежності та конкуренції на ринку праці, особливого значення набуває підвищення якості професійної підготовки майбутнього фахівця. У високій якості освітніх послуг, як зазначає І. П. Кінаш, «зацікавлені як окрема особа, так і держава, що має виступати гарантом національних інтересів. Крім того, до якості освіти виявляє зацікавленість і роботодавець. Якість – одна з найважливіших філософських категорій. Якість освіти залежить, значною мірою від активності того, хто навчається на заняттях, від бажання кожного студента розвиватись і самовдосконалюватись, від здатності та готовності використовувати набуті знання тощо»[3, с. 365].

Уперше категорія «якість» була проаналізована Аристотелем, який визначав її як видову відмінність сутності. Він відзначав плинність якості як станів речей, їх здатність перетворюватися на протилежне. Відповідно до визначення запропонованого Гегелем, якість об'єкта є сукупністю властивостей і характеристик предмета, що визначають його як таке і відрізняють від інших предметів.

Якість відображає стійке взаємовідношення складових елементів об'єкта, що характеризує його специфіку, яка дає можливість відрізняти один об'єкт від інших. Саме завдяки якості кожен об'єкт існує і мислиться як щось відділене від інших об'єктів. Водночас, якість висловлює і те загальне, що характеризує весь клас однорідних об'єктів.

У педагогічних працях під якістю розуміють: 1) сукупність, система властивостей об'єктів і процесів; 2) єдність елементів і структури об'єктів і процесів, система якостей елементів і підсистем об'єктів і процесів; 3) основа цілісності об'єкта; 4) ієрархічна система властивостей або якостей частин об'єктів і процесів; 5) динамічна система властивостей або якостей частин об'єктів або процесу, що в динаміці відображає в собі якість їхнього життєвого циклу; 6) якість, що надає об'єктам властивість одиничності, визначеності, сутності; сутність є корінне, внутрішнє, потенційне якості об'єкта або процесу; 7) корисність, цінність об'єктів і процесів, їх придатність або пристосованість до задоволення певних потреб або до реалізації певних цілей, норм, доктрин, ідеалів, тобто відповідність або адекватність вимогам, потребам і нормам.

Розглядаючи якість освіти C. Jain, P. Narayan наголошують, що є два аспекти якості освіти: якість системи освіти в цілому та якість того, що система пропонує студентам/учням [7, с.12].

Британські науковці L. Harvey, D. Green виділяють п'ять складових поняття «якість вищої освіти»: винятковість, досконаліть або послідовність, придатність до цілі, цінність за гроші, здатність до трансформаційності [6, с. 10]. Дана теза є актуальною в межах нашого дослідження.

Розглядаючи проблеми управління в педагогічній діяльності, Д. М. Татьянченко та С. Г. Воровщиков наголошують, що в теорії соціального управління якість визначається як рівень досягнення поставлених цілей, як відповідність якимсь стандартам, як ступінь задоволення очікувань споживача. При цьому поняття «якість» розглядають у вузькому сенсі – це якість результатів. Якість у широкому сенсі – це не тільки якість продукції, але і якість виробничого процесу й умов, у яких він відбувається. Крім того, якість може сприйматися у двох аспектах. Конструкційна якість – відповідність об'єкта якимсь нормам, стандартам; функціональна (експлуатаційна) якість означає задоволення реальних потреб відповідно до призначення продукції.

На основі систематизації понятійно-термінологічного простору на засадах системного підходу можемо констатувати, що феномен «якість професійної підготовки»: з філософських позицій слід розглядати як сутнісну визначеність професійної підготовки, завдяки якій вона вирізняється серед інших видів професійної діяльності і може розглядатися як цілісний об'єкт; є інтегративною властивістю та має складну ієрархічну структуру, що складається з якості умов, якості процесів та якості результатів професійної підготовки; є динамічним утворенням і має властивість різного індивідуального сприйняття; з позицій економічного й управлінського підходів характеризується двобічністю: з одного боку, це відповідність нормам, стандартам; з іншого – очікуванням усіх зацікавлених сторін (студентів, керівників, колег, працедавців, соціуму, держави).

У своєму дослідженні В. О. Зайчук виділяє наступні складові якості професійної підготовки: «відповідність навчальних досягнень студентів державним освітнім стандартам; якість навчально-виховного процесу, що забезпечує рівень особистісного розвитку; динаміка індивідуальних досягнень у самовизначенні, саморозвитку, самореалізації; навчально-методичне забезпечення процесу підготовки; позитивна мотивація навчання, готовність до пізнавальної діяльності; якість управління освітніми програмами, що мають бути спрямовані на основну мету системи освіти – забезпечити умови для всебічного розвитку студентів, виховання громадянина демократичного суспільства» [1 , с. 57].

Погоджуємося з думкою S. Dubovicki, I. Banjari, що забезпечення якості університетської освіти має бути однією з найважливіших постійних цілей, а не одноразова подія [5, с. 45].

Характеризуючи якість професійної підготовки автори А. А. Токман та І. В. Распотнюк, відзначають, що вона має «три важливі аспекти: конструктивну якість курсу професійної підготовки, відповідну його змістовним первинним і організаційним можливостям; експлуатаційну якість, відповідну рівню реалізації навчального процесу; функціональну якість, відповідну мірі досягнення кінцевої мети професійної освіти фахівців» [4, с. 27].

Отже, зважаючи на системний підхід до якості професійної підготовки майбутніх магістрів фізичної культури вважаємо за доцільне запропонувати наступну структурну схему (рис.1).

Рис. 1. Структура якості професійної підготовки майбутніх магістрів фізичної культури

Якість освітніх процесів передбачає: забезпечення керованості у питаннях якості та постійного поліпшення всіх аспектів діяльності закладу вищої освіти; забезпечення відповідності місії, основних цінностей політики і стратегії навчального закладу поставленим цілям; реалізація освітніх програм; реалізація академічної мобільності; здійснення навчально-виховної роботи; здійснення різних видів практик студентів; здійснення загального менеджменту, включаючи управління персоналом, інфраструктурою, матеріальними та інформаційними ресурсами, технологіями; реалізація внутрішньої гарантії якості.Якість педагогічних систем та умов визначає: потенціал абітурієнтів; кадровий потенціал; навчально-методичне та дидактичне забезпечення освітніх програм; інформаційний ресурси (включаючи друковані та електронні); задоволеність студентів і співробітників соціальними умовами; матеріально-технічне забезпечення; якість викладання; науковий і інноваційний потенціал. Якість результатів характеризує: результативність набору студентів; успішність студентів, ступінь їхньої навченості; готовність студентів до продовження освіти; рівень сформованості професійних компетенцій; рівень сформованості професійних якостей; задоволеність роботодавців; результати, яких домігся заклад вищої освіти відносно запланованих цілей підвищення якості підготовки фахівців.

Висновок. Уточнено сутність та структуру якості професійної підготовки майбутніх магістрів фізичної культури, що допоможе визначити можливі шляхи її вдосконалення.

Перспективи подальших наукових досліджень полягатиме в удосконаленні та формалізації можливих критеріїв якості професійної підготовки майбутніх магістрів фізичної культури.

Література

1. Зайчук В. О. Управління якістю освіти як складова державної освітньої політики / В.О. Зайчук // Педагогіка і психологія. – 2009. – №1. – С.56–78
2. Кардаш В.Я. Товарна інноваційна політика: Підручник / В.Я. Кардаш, І.А. Павленко, О.К. Шафалюк. – К. : КНЕУ, 2002. – 266 с.
3. Кінаш І. П. Якість освіти як результат, процес та освітня система / І.П. Кінаш // Науковий вісник НЛТУ України : збірник науковотехнічних праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.5. – С. 363–368.
4. Токман А. В. Сутність і структура поняття «якість освіти у ВНЗ» у педагогічній літературі / А.В. Токман, І.М. Распошнюк // Освіта на Луганщині. – 2013. – №1. – С. 25–29.
5. Dubovicki S., Banjari I. Students' attitudes on the quality of university teaching. Journal of Contemporary Educational Studies/ S. Dubovicki, I. Banjari.//The journal of contemporary educational studies. - 2014. - №2, PP.42-59.
6. Harvey L. Defining quality / L. Harvey, D. Green // Assessment and Evaluation in Higher Education. – 1993. – V. 18 (1). – PP. 9–34.
7. Jain C. Quality of Secondary Education in India:Concepts, Indicators, and Measurement/ C. Jain, P. Narayan .- Springer Nature Singapore Pte Ltd. – 2018. - 225 p.

References

1. Zaichuk V.O. (2009) Managing the quality of education as a component of state educational policy / B.O. Zaychuk // Pedagogy and Psychology. - 2009. - No. 1. - P. 56-78
2. Kardash V.Ya.(2002) Commodity Innovation Policy: Textbook / V.Ya. Kardash, IA Pavlenko, O.K. Shafaluk - K.: KNEU, 2002. - 266 p.
3. Kinash I.P. (2011) Quality of education as a result, process and educational system / I.P. Kinash // Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine: Collection of Scientific and Technical Works. - Lviv: RVB NLTU of Ukraine. - 2011. - Vip. 21.5 - P. 363-368.
4. Tokman A.V. (2013) The essence and structure of the concept of "quality of education in higher educational institutions" in pedagogical literature / A.V. Tokman, I.M. Rasyshnyuk // Education in Lugansk region. - 2013. - №1. - S. 25-29.
5. Dubovicki S., Banjari I.. Students' attitudes on the quality of university teaching. Journal of Contemporary Educational Studies/ S. Dubovicki, I. Banjari.//The journal of contemporary educational studies. - 2014. - №2, PP.42-59.
6. Harvey L. Defining quality / L. Harvey, D. Green // Assessment and Evaluation in Higher Education. – 1993. – V. 18 (1). – PP. 9–34.
7. Jain C. Quality of Secondary Education in India:Concepts, Indicators, and Measurement/ C. Jain, P. Narayan .- Springer Nature Singapore Pte Ltd. – 2018. - 225 p.